

ОДИН

Стрів нині чоловіка,
Що вмерти не бажав.

Патрік Шоу-Стюарт

Уявіть, що вам треба зламати комусь руку.

Праву чи ліву — байдуже. Річ у тім, що вам треба її зламати, адже... Ні, це теж не важить. Просто станеться щось погане.

А тепер запитання: ви зламаєте руку швидко (Хрусь! «Ой, вибачте, зараз накладу вам імпровізовану шину») чи розтягнете це на добрі вісім хвилин, неквапом посилюватимете натиск, потрошечку й потрошечку, доки біль не стане рожевим, зеленим, гарячим, холодним і таким нестерпним, що хоч вовком вий?

Отож-бо. Звісно. Доцільний, *єдино* правильний вибір — виконати це максимально швидко. Зламати руку, пригостити бренді, поводитись як порядна людина. Іншого варіанта не існує.

Хіба що.

Хіба що. Хіба що. Хіба що.

А якщо ви ненавидите людину по той бік руки? Ну от *люто* її ненавидите?

От про це я мушу подумати.

Під «мушу» маю на увазі «мусив» — мусив тієї миті, про яку розповідаю. Тієї недовготривалої, збіса короткої миті, до того як моє зап'ястя торкнеться потилиці, а ліва плечова кістка роздробиться на дві чи й більше частин і безпорадно повисне.

Розумієте, рука, про яку йдеться, моя. Це не абстрактна рука якогось філософа. Кістка, шкіра, волосинки, невеликий шрам на лікті, який залишився від кутика батареї в початковій школі Гейтсгілла, — усе моє. І зараз я мушу подумати, чи могло так статися, що чоловік, який стоїть позаду, міцно стискає моє зап'ястя й уважно, майже пристрасно веде його вздовж спини вгору, мене ненавидить. Ну от *люто* ненавидить.

Це триває цілу вічність.

Його прізвище було Райнер. Ім'я невідоме. Принаймні мені, а отже й вам. Гадаю, хтось колись знав його ім'я (охрестив, кликав снідати, учив правильно його писати), а хтось інший вигукував це ім'я на весь бар і ставив пиво, або шепотів його під час сексу, або записував у комірку на бланку страхування. Достоту знаю, що це все відбувалося. Просто якось важко уявити.

За моїми підрахунками, Райнер був на десять років старший. Це нормально. У цьому немає нічого кепського. З багатьма людьми, що старші на десять років, у мене теплі неруколомні стосунки. Люди, старші на десять років, здебільшого приємні. Але, крім віку, Райнер був на сім сантиметрів вищий, на двадцять п'ять кілограмів важчий і принаймні на вісім одиниць (хай у чому вимірюють безсердечність) жорстокіший. Він був потворніший, аніж підземний гараж: величезний лисий череп із гулями та вм'ятинами скидався на напхану гайковими ключами повітряну кульку, а приплющений ніс борця, розмазаний по обличчю чиеюсь лівою рукою чи, може, лівою ногою, розходився звивистою скривленою дельтою під бетонною плитою лоба.

Господи-Вседержителю, що це був за лоб! Цеглини, ножі, пляшки й раціональні аргументи не раз безсило відскакували від масивної фронтальної площини, залишаючи неслівливі ямки серед глибоких, рясно розсаджених пор.

Здається, це були найглибші й найрясніше розсажені пори, які я бачив на людській шкірі, і вони воскресили в пам'яті муніципальне поле для гольфу в Далбітті, де я побував наприкінці посушливого літа 1976-го.

Якщо ми перейдемо до бічної проєкції, то побачимо, що хтось давно-давно відкусив вуха Райнера й виплюнув їх, тому що ліве прилипло до голови чи то догори дригом, чи то навспак, чи то дідько його зна яким способом. Словом, ви довго витріщалися б, перед тим як дійти думки: «Ага, а це вуха».

Насамкінець, якщо ви досі не вловили натяк, Райнер убирався в чорну шкіряну куртку й чорне поло. Утім, ви, звичайно, вловили натяк. Навіть якби Райнер загорнувся в блискучі шовки й закрив по орхідеї за кожне вуха, наполохані перехожі віддали б йому всі гроші, не роздумуючи, а вже потім з'ясовували б, чи справді щось заборгували цьому чоловікові.

Так сталося, що я не заборгував йому грошей. Райнер належав до особливої групи людей, яким я взагалі нічого не винен, і якби наші стосунки почалися з трохи кращої ноти, я запропонував би його приятелям чіпляти на краватку емблему клубу. Щось із мотивом перехресних стежок.

Проте, як я вже сказав, наші стосунки почалися не з доброї ноти.

Колись Кліф, однорукий інструктор із боротьби (так, він навчав битися голіруч, хоч мав лиш одну руку, а в житті таке нечасто побачиш), сказав мені: болю ти завдаєш собі сам. Інші люди завдають тобі ударів кулаком, або ножем, або намагаються зламати руку, але біль — це твоє власне твориво. «Отже, — сказав Кліф, який прожив два тижні в Японії і почувався вповноваженим вішати лайно собаче на вуха захоплених підопічних, — зупинити біль — завжди тобі до снаги». Через три місяці п'ятдесятип'ятирічна вдова

п'ять років. Десять, якщо доплюсувати кепську поведінку. Ось це, як на мене, погано.

Розумієте, я вже сидів. Лише три тижні під час досудового слідства, але коли доводиться двічі на день грати в шахи з малослівним фанатом «Вест гем»¹, у якого на правій руці татуювання «ЛЮТЬ», на лівій — «ЛЮТЬ», а в наборі фігур бракує шести пішаків, усіх тур і двох слонів, то починаєш цінувати маленькі радощі життя. Свободу, наприклад.

Ця думка налаштувала мене на філософський лад, я вже почав мріяти про теплі країни, у яких не випало побувати, коли зненацька усвідомив, що звук — тихе «скрип-човг-шкряб» — лине не від мого серця. Не від легень чи іншої частини розскімленого тіла. Цей звук достеменно долинав із зовнішнього світу.

Хтось чи щось уплутався в геть безнадійну затію — безшумно спуститися сходами.

Я поставив Будду на місце, ухопив бридку столову запальничку з алебастру й підкрався до не менш огидних дверей. Ви запитаете, як можна створити огидні двері? Це досить непросте, але повірте: першокласні дизайнери інтер'єру лускають такі задачі, мов горішки.

Я спробував затамувати подих, але не зміг, тому чекав гучно. Десь клацнув вимикач, тиша, іще раз клацнув. Двері відчинили, пауза, нічого підозрілого, зачинили. Стоїмо. Мізкуємо. Перевіримо вітальню.

Почувся шелест одягу, тихі кроки, і раптом я припинив судомно стискати алебастрову запальничку і сперся на стіну, відчуваючи щось схоже на полегшення. Тому що навіть у такому непевному та вразливому становищі ладен був закластися, що парфуми «Фльор де Фльор» від Ніни Річчі не віщують бійку.

¹ «Вест гем юнайтед» — англійський футбольний клуб зі Східного Лондона. (Тут і далі прим. пер.)

Вона зупинилась у дверях і роздивлялася кімнату. Було темно, але світло лилося з вулиці крізь широко розіпнуті гардини.

Я почекав, поки її погляд наткнеться на тіло Райнера, і лише тоді затулив їй рота рукою.

Ми пройшли стандартну процедуру, продиктовану Голлівудом і правилами доброго тону. Вона спробувала закричати й укусити мене за долоню, я звелів зберігати тишу, бо не робитиму боляче, якщо вона не верещатиме. Вона завещала, тож я завдав їй болю. Усе за протоколом, еге ж.

Згодом вона сиділа на бридкому дивані зі склянкою кальвадосу, який я переплутав із бренді, а я стояв біля дверей, нап'явши на обличчя міну «містер нормальність».

Я перевернув Райнера набік — лікарі рекомендують таке, щоб непритомний не захлинувся своєю блювотою. Або чужою, якби до цього дійшло. Їй хотілося встати й панькатися коло нього, переконатися, що все гаразд — подушки, вологі компреси, шини й подібна дурня, до якої вдаються випадкові свідки, — але я звелів не рипатися, бо вже викликав швидку й узагалі краще дати йому спокій.

Вона трохи тремтіла. Це почалося з долонь, які стискали склянку, перекинулося вгору на лікті, а потім на плечі й посилювалося щоразу, як вона дивилася на Райнера. Звісно, тремор — не така вже й рідкісна реакція, коли серед ночі виявляєш у своєму будинку комбінацію трупа й забльованого килима, але я не хотів, щоб їй стало гірше. Підпаливши цигарку від алебастрової запальнички — навіть полум'я було огидне, — я спробував зібрати якнайбільше інформації, до того як кальвадос подіє й вона почне щось запитувати.

У тій кімнаті її обличчя повторювалося тричі: вперше — на обрамленій сріблом світлині над каміном, де вона метляла ногами на підйомнику, насунувши на очі темні окуляри; вдруге — на жахливому олійному портреті біля вікна (одразу видно, що автор величезного полотна її незлюбив);

втретє — і ця версія, безумовно, була найкраща — на дивані за три метри від мене.

Я дав би їй не більше ніж дев'ятнадцять. Рівна постава, довге каштанове волосся, що спадало бадьорими хвилями та зникало за плечима. Високі округлі вилиці натякали на східне коріння, але цей натяк умить розвіювали очі — круглі, великі, насичено сірі. Якщо це взагалі важливо. Дівчина була вбрана в червоний шовковий пеньюар, на одній нозі викрашалася елегантна пантофля із золотим шнурочком. Я обдивився кімнату, але «компаньйонки» ніде не помітив. Можливо, грошей стало лиш на одну.

Вона тихо прокашлялася й запитала:

— Хто він?

Я відчув, що це американка, ще до того як дівчина розтулила рота. Надто вже вона пашіла здоров'ям. От де вони беруть такі зуби?

— Райнер, — сказав я, але відповідь вийшла надто куца, і варто було б щось додати. — Дуже небезпечний чоловік.

— Небезпечний?

Це схвилювало її, і на те були підстави. Мабуть, дівчина послуговувалася ієрархічною логікою, яка спала мені на думку не одразу: якщо Райнер небезпечний, а я його вбив, то я автоматично стаю дуже небезпечним.

— Небезпечний, — повторив я, пильно дивлячись на неї, доки дівчина не відвела погляду.

Здається, тремтіння минало. А може, просто увійшло в унісон з моїм і стало не таким помітним.

— Гаразд... Чому він тут? — нарешті мовила вона. — Чого він хотів?

— Важко сказати. — Принаймні мені важко. — Може, шукав гроші або срібло...

— Стривай... Він тобі не говорив? — Зненацька її голос набрав сили. — Ти вирубав хлопця, не дізнавшись, хто він і чого хоче?

Попри шок її мозок хапав усе на льоту.

— Я вирубав цього хлопця, тому що він намагався мене вбити, — сказав я. — Такий вже я є.

Я спробував лукаво всміхнутись, але, побачивши свою пику в дзеркалі над каміном, збагнув, що задум провалився.

— Такий вже ти є, — неприязно повторила вона. — І хто ти такий?

Ну що ж. Це переломний момент, слід бути вкрай обережним. Зараз моє паскудне становище може обернутися на справжню катастрофу.

Я спробував вдати здивування з ноткою гіркоти.

— Невже ти не впізнаєш мене?

— Ні.

— Гм. Дивно. Фінчем. Джеймс Фінчем, — сказав я й простягнув руку, якою, коли не дочекався відповіді, невимушено пригладив волосся.

— Це ім'я, — сказала дівчина. — Воно не пояснює, хто ти.

— Я приятель твого батька.

Вона на мить замислилася.

— Вас пов'язує бізнес?

— Щось таке.

— Щось таке, — задумливо кивнула вона. — Отже, Джеймс Фінчем, типу бізнес-приятель мого батька, щойно вбив людину в нашому домі.

Я схилив голову набік і знизав плечима, мовляв, так, іноді доля — ще та шельма.

Дівчина знову випустила пазури.

— І? Це вся твоя біографія?

Мені довелося повторити лукаву посмішку. Знову без успіху.

— Зачекай-но, — озвалася дівчина.

Вона глянула на Райнера й аж підстрибнула, приголомшена думкою.

— То ти насправді нікуди не телефонував?

Якщо добре подумати, їй не дев'ятнадцять, а всі двадцять чотири.

— Тобто?.. — От халепа.

— Тобто, — мовила вона, — ніяка швидка сюди не їде. Боже!

Вона опустила склянку на килим, підвелась і рушила до телефона.

— Послухай, — утрутився я, — не чини дурниць.

Я ступив до неї крок, але дівчина різко обернулась, і я збагнув, що безпечніше залишатися на місці. Це краще, ніж кілька тижнів вибирати зі свого обличчя уламки телефонної слухавки.

— Стійте, де стоїте, містере Джеймс Фінчем, — просичала вона. — Я не чиню дурниць. Я викликаю швидку допомогу й поліцію. Це встановлена в цивілізованому світі процедура. Приїдуть люди з величезними кийками й заберуть вас геть. Це не дурниця.

— Послухай, — мовив я. — Я був не до кінця щирий з тобою.

Дівчина повернулася до мене та звузила очі. Якщо ви розумієте, про що я. Тому що звужують у ширину, а не в довжину. Мабуть, точніше буде сказати «вкоротила очі», але так ніхто не говорить.

— Що в біса означає «не до кінця щирий»? Ти висловив лише два твердження. Хочеш сказати, що одне з них — брехня? — Вона загнала мене в пастку. Це фіаско. Але стривайте, вона набрала тільки одну дев'ятку¹.

— Мене звуть Фінчем, і я справді знайомий з твоїм батьком.

— Ага, і які сигарети він курить?

— «Дангілл».

— За все життя не викурив жодної.

Можливо, їй двадцять сім — двадцять вісім. Максимум тридцятка. Вона набрала другу дев'ятку, і я глибоко вдихнув.

— Гаразд, я не знаю його. Просто хочу допомогти.

— Угу. Прийшов відремонтувати душ.

Третя дев'ятка. Час витягати туза з рукава.

— Хтось хоче його вбити, — промовив я.

Почулося тихе «клац», і далекий голос запитав, з якою службою нас з'єднати. Дівчина вкрай повільно повернулася до мене, відхиливши слухавку вбік.

— Що ти сказав?

— Хтось хоче вбити твого батька, — повторив я. — Не знаю, хто й чому. Але я намагався його зупинити. Ось хто я і чому насправді зараз тут.

Вона довго й пильно дивилася на мене. Десь позаду цокав огидний годинник.

— Вің, — вказав я на Райнера, — якимось до цього причетний.

Її мої слова здалися несправедливими, адже у становищі Райнера важко щось заперечити, тому я прибрав зайву категоричність і стривожено роззирався, наче приголомшений і заінтригований ані на йоту менше, ніж дівчина.

— Я не стверджую, що він прийшов убивати, — додав я, — ми не дуже-то говорили. Проте це можливо.

Вона й далі дивилася на мене. У слухавці верескливо «аллокала» операторка і, напевно, намагалася відстежити дзвінок.

— Дівчина чекала. Не уявляю, чого саме.

— Швидку допомогу, — зрештою мовила вона, не зводячи з мене очей, а потім трохи відвернулася і продиктувала адресу. Відтак кивнула та повільно, дуже повільно поклала слухавку й обернулася до мене. Зависла пауза, і з першої

¹ 999 — телефон служб екстреної допомоги у Великій Британії.